

بررسی تأثیر تحصیلات والدین در ارتقاء سطح سواد اطلاعاتی دانش آموزان مقطع پیش دانشگاهی مدارس دولتی و غیر دولتی منطقه ۲ شهر تهران ۹۱- ۱۳۹۰

حسن کیانی^۱ | منصور تاجداران^۲ | کاترین پویا^۳

۱. دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش شناسی دانشگاه الزهراء (س) hkiani2000@yahoo.com

۲. استادیار گروه علم اطلاعات و دانش شناسی دانشگاه الزهراء (س) Tajdaranmansour@yahoo.com

۳. کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش شناسی مسئول کتابخانه دانشکده علوم پایه دانشگاه الزهراء (س) (نویسنده مسئول)

k_pooya@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۰۷/۲۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۰۳/۱۶

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر سطح تحصیلات و مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی والدین در ارتقاء سطح سواد اطلاعاتی فرزندان در مقطع پیش دانشگاهی مدارس دولتی و غیر دولتی منطقه ۲ شهر تهران است.

روش پژوهش: پژوهش حاضر به روش کتابخانه‌ای و پیمایشی - تحلیلی انجام شده است. ۶۸۹ نفر از دانش آموزان دختر و پسر مدارس دولتی و غیر دولتی منطقه ۲ آموزش و پرورش تهران در مقطع پیش دانشگاهی که در سال ۹۱-۱۳۹۰ مشغول به تحصیل بودند به صورت نمونه گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. داده‌ها، با استفاده از ابزار پرسش‌نامه محقق ساخته گردآوری شد. ضریب آلفای کرونباخ پرسش‌نامه برابر ۰/۹۴۵۹ محاسبه گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آماری توصیفی و استنباطی نظیر t یک و دو متغیره، آزمون آنووا، آزمون لوین و ضریب همبستگی اسپیرمن و پیرسون استفاده شد.

یافته‌های پژوهش: یافته‌ها نشان داد بین سطح تحصیلات والدین و سواد اطلاعاتی دانش آموزان مقدار ضریب همبستگی ۰/۲۶۶ برای پدران و ۰/۲۵۴ برای مادران مشاهده گردید که نشان دهنده همبستگی مستقیم (مثبت) بین سطح تحصیلات پدران و مادران و سواد اطلاعاتی دانش آموزان است.

نتیجه گیری: نتایج پژوهش نشان داد که بین تحصیلات و سطح سواد اطلاعاتی والدین، با سطح سواد اطلاعاتی دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد. بنابراین می‌توان گفت والدین دارای سطح تحصیلات و سواد اطلاعاتی بالاتر، دارای فرزندان با سواد اطلاعاتی بالاتر هستند.

واژه‌های کلیدی: والدین، دانش آموزان پیش دانشگاهی، سواد اطلاعاتی، آموزش و پرورش شهر تهران منطقه دو.

مقدمه

یکی از عوامل مهم در پیشرفت یا ترک تحصیل دانش آموزان سواد والدین محسوب می‌شود. اگر بچه‌ها در محیط خانواده احساس پشت گرمی نمایند و هرگاه از نظر درسی مشکلی برایشان پیش آمد مطمئن باشند که اولیای آنها کمک می‌کنند. در این صورت با دلگرمی بیشتری درس می‌خوانند و دچار عقب ماندگی تحصیلی نخواهند شد. تحصیلات والدین تأثیر به‌سزایی در موفقیت تحصیلی فرزندان دارد. محیط خانواده در پیشرفت تحصیلی نقش مهمی دارد. دانش آموزی که والدین خود را مشغول مطالعه می‌بیند خودش نیز تشویق به درس خواندن می‌شود و آنها را به عنوان بهترین الگوی همانندسازی تحصیلی انتخاب می‌کند. بنابراین کمک و راهنمایی فرزندان توسط والدین امری است ضروری و نمی‌توان کار آموزش را تنها به مدرسه محول ساخت و از نقش خانواده در این زمینه غافل شد. دانش آموزان اوقات زیادی را در منزل می‌گذرانند و تحت تأثیر اعمال و رفتار والدین هستند و از آنها انتظار کمک و راهنمایی در زمینه درس را دارند (افروز، ۱۳۸۶).

در این زمینه سواد اطلاعاتی مقوله نسبتاً جدیدی است که مهارت‌های لازم برای استفاده بهینه از منابع اطلاعاتی را به کاربران می‌آموزد. سواد اطلاعاتی اساس یادگیری مادام‌العمر به شمار می‌رود که در حقیقت «چگونه آموختن» را به کاربران می‌آموزد و می‌تواند کاربران را به فراگیری مادام‌العمر تبدیل کند تا با حداقل نیاز به سایر افراد، به توانند نیاز اطلاعاتی خود را شناسایی کرده و نسبت به رفع آن اقدام کنند. تاکنون تعاریف زیادی از سواد اطلاعاتی ارائه شده است که فصل مشترک تمام آنها توانایی شناسایی درست منابع اطلاعاتی، دسترسی، ارزیابی و استفاده مؤثر از آن است. بر اساس تعریف انجمن کتابداران آمریکا (ALA) American Library Association (سواد اطلاعاتی مجموعه‌ای از توانمندی‌ها و الزامات آن است که به واسطه آن افراد در می‌یابند که چه موقع به اطلاعات نیاز دارند و توانایی مکان‌یابی، ارزیابی، و به‌کارگیری مؤثر اطلاعات مورد نیاز را کسب می‌کنند.» (پریرخ، ۱۳۸۶)

در صورتی که والدین از تحصیلات کافی برخوردار باشند می‌توانند به فرزندان خود کمک کنند که در زمان نیاز به اطلاعات، از چه منابعی برای رفع نیازهایشان استفاده نمایند و چگونه منابع را مورد ارزیابی قرار دهند و در حقیقت آنها به فرزندان خود چگونه آموختن را می‌آموزند و در نتیجه فرزندان آنها قادر خواهد بود تا هر زمان که به سؤال و یا با مشکلی مواجه می‌شوند، خودشان از منابع مناسب برای رفع نیاز و پاسخ‌گویی به سؤال پیش آمده استفاده نمایند و در نتیجه مشکل خود را حل نمایند. بنابراین می‌توان گفت که والدین می‌توانند در ارتقای سطح سواد اطلاعاتی فرزندان خود نقش چشمگیری ایفاء نمایند.

به این منظور در عصر حاضر دانش آموزان بیش از هر زمان دیگری، به سواد اطلاعاتی نیاز دارند. به خصوص زمانی که اطلاعات همگانی و دسترسی آسان به آن امکان پذیر شده است، نیاز دانش آموزان برای دستیابی به منابع معتبر، موثق و کارآمد به اندازه تعبیر و کاربرد یافته‌ها، اهمیت یافته است (چاوشیان، ۱۳۸۰).

«استاندارد قابلیت‌های سواد اطلاعاتی برای آموزش عالی» توسط انجمن کتابخانه‌های دانشکده‌ای و پژوهشی (ACRL) Association of College and Research Libraries در ژانویه ۲۰۰۰ تدوین شده است و چارچوبی را برای سنجش افراد با سواد اطلاعاتی به‌دست می‌دهد. این استاندارد توسط انجمن آموزش عالی آمریکا و شورای کالج‌های مستقل تأیید شده است و شامل پنج استاندارد و بیست و دو شاخص عملکرد است. این استانداردها بر نیازهای دانشجویان آموزش عالی در همه سطوح متمرکز شده‌اند و فرصتی برای آموزش عالی فراهم می‌آورند تا قابلیت‌های سواد اطلاعاتی خود را با قابلیت‌های سواد اطلاعاتی مقاطع پیش‌دبستانی تا متوسطه هم‌راستا سازد و بدین ترتیب، پیوستاری از قابلیت‌های مورد انتظار در مورد دانش‌آموزان و دانشجویان در همه سطوح فراهم آید (زمانی، ۱۳۸۲).

استانداردهای سواد اطلاعاتی را می‌توان در قالب پنج مؤلفه اصلی به شرح زیر مقوله بندی کرد:

کونگ و لی^۲ (۲۰۰۸) در پژوهشی با عنوان "همکاری میان مدرسه و والدین برای ترویج سواد اطلاعاتی: یادگیری در دنیای اطلاعاتی" به بررسی نقش والدین در حمایت از دانش آموزان برای یادگیری تکنولوژی اطلاعات در هنگ کونگ می‌پردازند. نتایج این تحقیق یک پافشاری مثبت برای حمایت از فناوری اطلاعات میان مدرسه و والدین را نشان می‌دهد که اهمیت داشتن یک برنامه منسجم و یک پارچه را برای گسترش یادگیری دانش آموزان از کلاس درس تا محیط خانه اعلام می‌دارد.

پیترسون^۳ (۲۰۰۸) در پژوهشی تحت عنوان "ساختن پلی بین خانواده‌ها و مدرسه از طریق مشارکت دادن والدین: یک رویکرد کیفی"، در این مطالعه به بررسی نقش بالقوه و بالفعل منابع فرهنگی خانوارهای لاتین در مشارکت خانوارها در فعالیت‌های مدرسه می‌پردازد. هدف این مطالعه ارائه چهارچوب برای چگونگی اثرگذاری مشارکت والدین لاتین در امور مدرسه می‌باشد که از طریق بررسی جنبه‌های مختلف مشارکت والدین در برخی مدارس ایالات جنوب غربی آمریکا (از جمله نشانه‌های متعدد مشارکت و عوامل توان‌بخشی و تقویت این مشارکت) و چالش‌ها و احتمالات بهبود این مشارکت انجام می‌شود.

آدامز^۴ (۲۰۱۰) در مقاله‌ای تحت عنوان "دخالت والدین در مدرسه در سطح آموزش‌های اجتماعی: دریافت برنامه اجرایی برای خانواده‌ها" به این مورد می‌پردازد که اگر دانش آموزان در شرف مهارت در به کارگیری مهارت‌های اجتماعی هستند، والدین بایستی در آموزش و ترغیب این مهارت‌ها در خانه دخالت داشته باشند. دخالت والدین با موفقیت دانش آموزان مرتبط است علی‌الخصوص زمانی که شامل مبادله دو طرفه اطلاعات بین خانه و مدرسه است.

همان‌طور که در پیشینه‌ها اشاره شد، مطالعاتی که بر روی سواد اطلاعاتی صورت گرفته است، در مورد نقش والدین در

۱. تشخیص نیاز اطلاعاتی؛

۲. یادگیری شیوه‌های اطلاع‌یابی؛

۳. ارزیابی کیفیت منابع اطلاعاتی؛

۴. ذخیره اطلاعات؛

۵. استفاده مؤثر و اخلاقی از اطلاعات.

موضوع نقش و تأثیر والدین در تحقیقات بسیاری مورد توجه قرار گرفته است که نشانگر اهمیت این موضوع در جوامع علمی است، این در حالی است که در رابطه با پژوهش حاضر در زمینه سواد اطلاعاتی فرزندان، پژوهش‌های بسیار کمی در داخل کشور انجام گرفته است و اکثر پژوهش‌ها در رابطه با بررسی وضعیت سواد اطلاعاتی دانشجویان می‌باشد که به برخی از آنها اشاره می‌شود.

شرفی (۱۳۸۹) در مقاله‌ای تحت عنوان "نقش والدین در مطالعه و کتاب خوانی کودکان"، چنین می‌گوید درگیر نمودن والدین در برنامه ریزی برای کودکان باید از دانش آنها در تغییر الگوهای خانواده و با توجه به شرایط اقتصادی - اجتماعی، تغییرات تکنولوژی، گرایش‌ها و عقاید جامعه و قانون گذاری استفاده کرد. گسترش این مهارت‌ها برای والدین و کودکان با ارزش است. والدین نه تنها نقش آموزش دهنده به کودکان را دارند، بلکه به عنوان مربی و حامی نقش مهمی را در جریان رشد کودک ایفا می‌کنند.

امینی (۱۳۷۸) در پژوهشی درباره نقش خانواده در میزان گرایش جوانان به مطالعه متون غیردرسی، نقش خطیر خانواده به عنوان اولین نهاد اجتماعی مرتبط با فرد که مسئولیت مستقیم تعلیم و تربیت را به عهده دارند را مطرح نمود این پژوهش نقش خانواده را در درونی کردن عادت به مطالعه در دوران کودکی و نوجوانی مورد توجه قرار داده است.

استیلمک^۱ (۲۰۰۶) در پژوهشی تحت عنوان "نقش خانواده در بهبود مدرسه از دیدگاه‌های خانواده و دانش آموزان مقطع دبیرستان"، بر خط مشی آموزش و پرورش تأکید بسیاری در مشارکت والدین در بهبود پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دارد.

². Kong & Li

³. Peterson, Melissa

⁴. Adams, Michael

¹. Stelmach, Bonn

آموزان و در نتیجه پیشرفت تحصیلی آنها می‌شوند که یکی از این عوامل خانواده است. در پژوهش حاضر در میان عوامل مختلف خانوادگی، سطح تحصیلات والدین مورد بررسی قرار گرفته است و سعی شده تا به بررسی تأثیر تحصیلات والدین در ارتقاء سطح سواد اطلاعاتی دانش آموزان پرداخته شود.

هدف پژوهش بررسی تأثیر سطح تحصیلات والدین و نقش آن در استفاده درست فرزندان از منابع اطلاعاتی و کسب موقعیت اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی مناسب است که می‌توان دریچه‌ای به روی والدین و متولیان تعلیم و تربیت جامعه گشود تا بتوان در آینده شاهد وجود شهروندان توانمندتری در جامعه اطلاعاتی بود.

فرضیه پژوهش بدین قرار است: دانش آموزانی که والدین آنها از سطح سواد و تحصیلات بالاتری برخوردارند از سواد اطلاعاتی بیشتری برخوردارند.

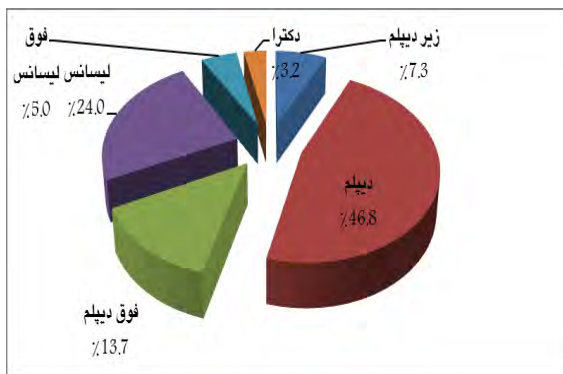
پرسش اصلی پژوهش: آیا بین سطح تحصیلات والدین و سواد اطلاعاتی دانش آموزان رابطه وجود دارد؟
پرسش فرعی پژوهش: اقدامات والدین برای ارتقای سواد اطلاعاتی دانش آموزان در طی دوران تحصیل کدامند؟

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر، در بخش مرور پیشینه‌ها و ادبیات نظری، مطالعه کتابخانه‌ای، و در تجزیه و تحلیل یافته‌ها، روش پیمایشی - تحلیلی بود. جامعه مورد پژوهش، شامل دانش آموزان مقطع پیش دانشگاهی دختر و پسر مدارس دولتی و غیر دولتی منطقه ۲ آموزش و پرورش تهران بود که در سال ۹۱-۱۳۹۰ مشغول به تحصیل بودند. از بین ۶۷۷۷ نفر تعداد ۶۸۹ نفر از دانش آموزان به صورت نمونه گیری خوشه‌ای انتخاب شده و از بین آنها ۶۸۸ پرسش‌نامه (۹۹/۹٪) عودت گردید و تحلیل‌های مربوطه براساس داده‌های آن صورت گرفت. ابزار گردآوری اطلاعات با استفاده از پرسش‌نامه محقق ساخته بوده، که در دو بخش مربوط به اطلاعات فردی و متغیرهای پژوهش در مقیاس پنج گزینه‌ای لیکرت تهیه و تنظیم شد. روایی و پایایی آن مورد بررسی قرار گرفت و ضریب آلفای کرونباخ آن

زمینه‌های انگیزه مطالعه و مشارکت والدین در امر تحصیل بوده است. به عبارت دیگر، بررسی مطالعات انجام گرفته نشان می‌دهد که تاکنون پژوهش‌هایی در زمینه‌های مختلف مرتبط با پژوهش حاضر انجام گرفته است. از جمله این موضوعات می‌توان به توجه کافی خانواده‌ها و حمایت والدین به امر مطالعه فرزندان، تأکید بسیار بر مشارکت والدین و نقش بالقوه و بالفعل در بهبود پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، نقش والدین در حمایت از دانش آموزان برای یادگیری تکنولوژی اطلاعات اشاره کرد. بنابراین به دلیل اینکه تاکنون پژوهشی در زمینه بررسی تأثیر تحصیلات والدین بر سواد اطلاعاتی دانش آموزان انجام نشده است و با توجه به اهمیت این موضوع در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در این پژوهش بر آن شدیم تا به بررسی تأثیر تحصیلات والدین بر سواد اطلاعاتی دانش آموزان مقطع پیش دانشگاهی مدارس دولتی و غیر دولتی منطقه ۲ شهر تهران بپردازیم.

به عبارت دیگر، این پژوهش به دنبال این است که خانواده را می‌توان زیر بنایی‌ترین و مهم‌ترین نهاد هر جامعه به شمار آورد، در این میان سواد و تحصیلات خانواده یکی از عوامل مهم پیشرفت در جهان امروز است پیشرفت تکنولوژی، صنعت، بهداشت و علوم مختلف مدیون این عامل است. با توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات، سواد اطلاعاتی نقش اساسی در زندگی خانواده‌ها به خصوص قشر جوان و نوجوان پیدا نموده است. لذا، والدین می‌توانند در ارتقای سطح سواد اطلاعاتی فرزندان خود نقش چشمگیری ایفاء نمایند. بنابر آنچه گفته شد می‌توان گفت که در عصر اطلاعاتی امروز، موفقیت در تحصیل به عوامل گوناگونی بستگی دارد و این عوامل در مجموعه‌ای فردی، آموزشی، خانوادگی و اجتماعی طبقه بندی می‌شود. از طرف دیگر، بی‌تردید افزایش سواد اطلاعاتی دانش آموزان به عوامل مختلفی نظیر درآمد، سطح تحصیلات والدین، رفتار والدین، محیط خانواده، نوع مدرسه، امکانات آموزشی، رفتار معلم و... بستگی دارد. به عبارت دیگر، تحقیقات نشان می‌دهد که عوامل متعددی دست به دست هم داده و باعث ارتقا سطح سواد اطلاعاتی دانش

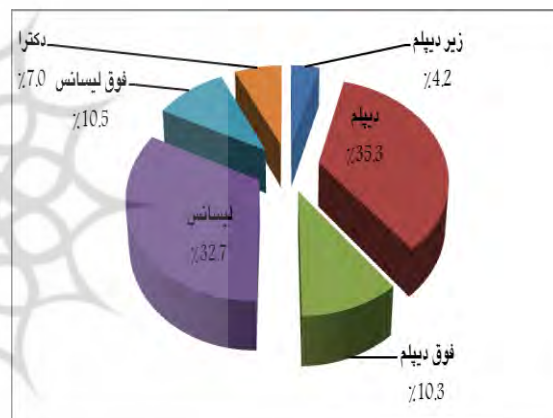
نمودار ۲. درصد فراوانی تحصیلات مادر

برابر ۰/۹۴۵۹ محاسبه گردید که نشان دهنده پایایی بالای سؤالات طراحی شده در پرسش‌نامه است. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS 11 (Statistical Package for the Social Sciences) و به دست آوردن آمار توصیفی نظیر شاخص‌های آماری فراوانی، درصد فراوانی، میانگین و آزمون‌های آماری استنباطی نظیر روش آماری t یک و دو متغیره، آزمون آنووا (مقایسه میانگین)، آزمون (لون) بررسی همسانی واریانس و ضریب همبستگی اسپیرمن و پیرسون انجام گرفته است.

پرسش اصلی پژوهش: آیا بین سطح تحصیلات والدین و سواد اطلاعاتی دانش آموزان رابطه وجود دارد؟
ضریب همبستگی اسپیرمن برای بررسی رابطه بین سطح تحصیلات پدران و سواد اطلاعاتی دانش آموزان

یافته‌های پژوهش

از لحاظ جنسیت ۵۲ درصد از دانش آموزان مورد بررسی دختر و ۴۸ درصد پسر بوده‌اند.

نمودار ۱. درصد فراوانی تحصیلات پدر

H0: 0
H1: 0
H0: بین سطح تحصیلات پدران و سواد اطلاعاتی دانش آموزان رابطه معنی داری وجود ندارد.
H1: بین سطح تحصیلات پدران و سواد اطلاعاتی دانش آموزان رابطه معنی داری وجود دارد.
اگر مقدار سطح معنی داری بزرگتر از مقدار خطا ۰/۰۵ باشد فرض صفر را نتیجه می‌دهد و در صورتی که مقدار سطح معنی داری کوچک‌تر از مقدار خطا ۰/۰۵ باشد فرض یک را نتیجه می‌دهد.

جدول ۱. آزمون همبستگی اسپیرمن بین تحصیلات پدران و سواد اطلاعاتی دانش آموزان

سطح معنی داری	مقدار خطا	نتیجه گیری	مقدار ضریب همبستگی
۰/۰۰۰	۰/۰۵	وجود رابطه	۰/۲۶۶

بین سطح تحصیلات پدران و سواد اطلاعاتی دانش آموزان رابطه مستقیم (مثبت) معنی داری وجود دارد.
ضریب همبستگی اسپیرمن برای بررسی رابطه بین سطح تحصیلات مادران و سواد اطلاعاتی دانش آموزان

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده شد چون مقدار سطح معنی داری (صفر) ۰/۰۰۰ و کوچک‌تر از مقدار خطا ۰/۰۵ است پس فرض یک را نتیجه می‌دهد یعنی ارتباط معنی داری بین این دو متغیر وجود دارد. مقدار ضریب همبستگی ۰/۲۶۶ است که نشان دهنده همبستگی مستقیم (مثبت) بین سطح تحصیلات پدران و سواد اطلاعاتی دانش آموزان است. یعنی

H0: 0
H1: 0

H0: بین سطح تحصیلات مادران و سواد اطلاعاتی دانش آموزان رابطه معنی داری وجود ندارد.
 H1: بین سطح تحصیلات مادران و سواد اطلاعاتی دانش آموزان رابطه معنی داری وجود دارد.

اگر مقدار سطح معنی داری بزرگتر از مقدار خطا ۰/۰۵ باشد فرض صفر را نتیجه می‌دهد و در صورتی که مقدار سطح معنی داری کوچک‌تر از مقدار خطا ۰/۰۵ باشد فرض یک را نتیجه می‌دهد.

جدول ۲. آزمون همبستگی اسپیرمن بین تحصیلات مادران و سواد اطلاعاتی دانش آموزان

سطح معنی داری	مقدار خطا	نتیجه گیری	مقدار ضریب همبستگی
۰/۰۰۰	۰/۰۵	وجود رابطه	۰/۲۵۴

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده شد چون مقدار سطح معنی داری (صفر) ۰/۰۰۰ و کوچک‌تر از مقدار خطا ۰/۰۵ است پس فرض یک را نتیجه می‌دهد یعنی ارتباط معنی داری بین این دو متغیر وجود دارد. مقدار ضریب همبستگی ۰/۲۵۴ است که نشان دهنده همبستگی مستقیم (مثبت) بین سطح تحصیلات مادران و سواد اطلاعاتی دانش آموزان است. یعنی بین سطح تحصیلات مادران و سواد اطلاعاتی دانش آموزان رابطه مستقیم (مثبت) معنی داری وجود دارد.

H0: شاخص اقدامات والدین برای ارتقای سواد اطلاعاتی دانش آموزان در طی دوران تحصیل از وضعیت نسبتاً مطلوبی برخوردار نیست.
 H1: شاخص اقدامات والدین برای ارتقای سواد اطلاعاتی دانش آموزان در طی دوران تحصیل از وضعیت نسبتاً مطلوبی برخوردار است.

اگر مقدار سطح معنی داری بزرگ‌تر از مقدار خطا ۰/۰۵ باشد وضعیت متوسط و در صورتی که مقدار سطح معنی داری کوچک‌تر از مقدار خطا ۰/۰۵ باشد و فاصله اطمینان ۹۵ درصدی برای میانگین یعنی حد پایین و حد بالا هر دو بالاتر از عدد ۳ باشد وضعیت نسبتاً مطلوب و در صورتی که مقدار حد پایین و حد بالا هر دو پایین‌تر از عدد ۳ باشد وضعیت نسبتاً نامطلوب را نتیجه می‌دهد.

پرسش فرعی پژوهش: اقدامات والدین برای ارتقای سواد اطلاعاتی دانش آموزان در طی دوران تحصیل کدامند؟
 آزمون t یک نمونه‌ای برای وضعیت موجود اقدامات والدین برای ارتقای سواد اطلاعاتی دانش آموزان در طی دوران تحصیل

$$H_0: \mu \leq 3$$

$$H_1: \mu > 3$$

جدول ۳. نتایج آزمون t یک نمونه‌ای جهت اقدامات والدین برای ارتقای سواد اطلاعاتی دانش آموزان

شاخص	مقدار خطا	سطح معنی داری	فاصله اطمینان ۹۵ درصدی برای میانگین	نتیجه گیری
			حد پایین	
			حد بالا	
اقدامات والدین برای ارتقای سواد اطلاعاتی دانش آموزان در طی دوران تحصیل	۰/۰۵	۰/۱۶۷	۲/۹۸۲۸	$\mu = 3$
			۳/۰۹۹۵	

علاقه‌مندی و پیگیری جدی‌تری در زمینه تحصیلی فرزندان خود نشان می‌دهند. هم‌چنین در صورت فراهم بودن امکانات و شرایط از انگیزه بیشتری در فراهم آوردن امکانات مادی و وسائل آموزشی و کمک آموزشی برای فرزندان خود برخوردارند. زیرا این نوع وسایل در سطح گسترده و به صورت کارآمد، به منظور بالا بردن میزان کمیت و کیفیت ارتقاء سواد اطلاعاتی دانش‌آموزان به کار گرفته شود. همین‌طور آموزش خانواده که براساس نیاز و تقاضای روزافزون آنها برای کسب اطلاعات در مورد نیاز اطلاعاتی فرزندان است، استفاده بهینه به عمل می‌آید.

نتایج پژوهش حاضر از سه جنبه با مطالعات پیشین نیز هم‌سو است. بررسی مطالعات انجام‌گرفته نشان می‌دهد، توجه کافی خانواده‌ها و حمایت والدین به امر مطالعه فرزندان در میزان سواد اطلاعاتی دانش‌آموزان مؤثر است. نتایج حاضر با نتایج مطالعات پیشین مانند امینی (۱۳۷۸) و شرفی (۱۳۸۹) هم‌سو است. از طرف دیگر، تأکید بسیار بر مشارکت والدین و نقش بالقوه و بالفعل در بهبود پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان از اهمیت برخوردار است که نتایج این بخش با مطالعات استیلیمک (۲۰۰۶)، پیترسون (۲۰۰۸)، آدامز (۲۰۱۰) هم‌سو است. در نهایت اینکه، نقش والدین در حمایت از دانش‌آموزان برای یادگیری تکنولوژی اطلاعات هم بسیار مؤثر است که نتایج این بخش با مطالعه کونگ و لی (۲۰۰۸) هم‌سو است. پیشنهادهای بر گرفته از نتایج شامل:

- نتایج نشان داده است که خانواده نقش مهمی در ارتقاء سواد اطلاعاتی داشته است، پیشنهاد می‌گردد که در پژوهش‌های آینده این متغیر به عنوان یکی از مؤلفه‌های مهم مورد توجه قرار گیرد و حضور آن دقیق‌تر و جامع‌تر بررسی شود؛
- از آن جایی که هدف اصلی کشور ما رسیدن به توسعه پایدار می‌باشد. پیشنهاد می‌شود در برنامه‌های توسعه‌ای کلان کشور به مقوله سواد اطلاعاتی و تأثیر خانواده بر آن نیز توجه بیشتری گردد؛

همان‌طور که در جدول ۳ نشان می‌دهد با توجه به جدول بالا مقدار سطح معنی داری برابر $0/167$ و بزرگ‌تر از مقدار خطا $0/05$ است. هم‌چنین فاصله اطمینان ۹۵ درصدی برای میانگین یعنی حد پایین و حد بالا شامل عدد ۳ است. پس نتیجه می‌دهد که شاخص اقدامات والدین برای ارتقای سواد اطلاعاتی دانش‌آموزان در طی دوران تحصیل از وضعیت متوسطی برخوردار است.

بحث و نتیجه گیری

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که بین سطح تحصیلات پدران و مادران و سواد اطلاعاتی دانش‌آموزان رابطه مستقیم (مثبت) معنی داری وجود دارد. به عبارت دیگر، هر چه والدین از سطح تحصیلات بالاتری برخوردار باشند، میزان سواد اطلاعاتی فرزندان آنها هم بیشتر است. این یافته‌ها، با یافته‌های قسمت سوم یعنی شاخص اقدامات والدین برای ارتقای سواد اطلاعاتی دانش‌آموزان در طی دوران تحصیل از وضعیت متوسطی برخوردار است، هم‌سازگاری دارد. به دلیل اینکه در قسمت یافته‌های توصیفی نشان داد که اکثریت پدران دانش‌آموزان مورد بررسی دارای سطح تحصیلات دیپلم (۳۵.۳ درصد) و کارشناسی (۳۲/۷ درصد) هستند و اکثریت مادران دارای سطح تحصیلات دیپلم (۴۶/۸ درصد) هستند. به همین دلیل بر روی هم رفته می‌توان گفت که والدین دانش‌آموزان مورد بررسی از سطح تحصیلات متوسطی برخوردارند. همان‌گونه که انتظار می‌رفت نیز در قسمت سوم این نتیجه به دست آمد که شاخص اقدامات والدین مورد بررسی در پژوهش حاضر برای ارتقای سواد اطلاعاتی دانش‌آموزان آنها در طی دوران تحصیل از وضعیت متوسطی برخوردار است. بنابراین بر روی هم رفته می‌توان نتیجه گرفت که سطح تحصیلات خانواده نقش مهمی در ارتقاء سواد اطلاعاتی داشته است. والدین با سواد تحصیل کرده به عنوان راهنما می‌توانند کمک مؤثری در ارتقاء سواد اطلاعاتی فرزندان خود داشته باشند. احتمالاً این والدین بیش از پدران و مادران کم سواد یا بی‌سواد به ارزش و اهمیت تحصیلات واقفند از همین رو

- Higher Education. Available:
<http://www.ala.org/content/navigation>
- Adams, M. B.; Womack, S. A; Shatzer, R. H; Caldarella, P. (2010). Parent involvement in school-wide social skills instructure: perceptions of a home note program. *Education*, 3(130)
- American Library Association (ALA). <http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/issues/infolit/standards/using/standardsintro.pdf>
- Kong, S.C.; Li, K.M. (2008). Collaboration between school and parents to foster information literacy: Learning in the information society. *Computers & Education*, 52, 275-282. available at www.sciencedirect.com
- Peterson, M. (2008). *Building bridges between households and school through parent involvement: A qualitative approach*. The University of Arizona (USA).MA.
- Stelmach, B. (2006). *The parent's role in school improvement: Secondary school parent and student perspectives*. University of Alberta (Canada). MA.

- در این راستا می‌توان به ایجاد و تقویت گروه‌های اجتماعی در مدارس و شرکت هر چه بیشتر دانش آموزان در کلاس‌های فوق برنامه مناسب، اشاره نمود. همچنین حضور پر رنگ‌تر انجمن اولیاء و مربیان می‌تواند در این امر مؤثر باشد؛
- انجام پژوهش‌ها برای سایر مقاطع تحصیلی با توجه به سطح مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی برای دانش آموزان در سطوح مختلف تحصیلی تا بتوان زمینه ارتقاء سواد اطلاعاتی دانش آموزان را از سنین پایین‌تر فراهم نمود؛
- انجام پژوهش‌های مشابه در زمینه سواد اطلاعاتی برای سایر مدارس آموزش و پرورش شامل مدارس تیزهوشان و مدارس کودکان با ویژگی‌های خاص (معلولان، ناشنوایان، نابینایان، کودکان استثنایی) به دلیل شرایط و نیازهای ویژه این دانش آموزان.

منابع

- افروز، غ. (۱۳۸۶). *مبانی روانشناختی افت تحصیلی*. تهران: انتشارات مدرسه.
- امینی، ب. (۱۳۷۸). *نقش خانواده در میزان گرایش جوانان به مطالعه متون غیردرسی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه گیلان، گیلان.
- انجمن کتابداری آمریکا (۱۳۸۵). *استاندارد قابلیت‌های سواد اطلاعاتی برای آموزش عالی*. (مترجم علی حسین قاسمی). فصلنامه علوم و فناوری اطلاعات، ۲۱(۴).
- پریرخ، م. (۱۳۸۶). *آموزش سواد اطلاعاتی: مفاهیم، روش‌ها و برنامه‌ها*. تهران: کتابدار.
- چاوشیان، ح. (۱۳۸۰). *عصر اطلاعات: اقتصاد، جامعه و فرهنگ قدرت هویت*. تهران: طرح نو.
- زمانی، ب. ب. ع. (۱۳۸۲). *استانداردهای سواد اطلاعاتی*. فصلنامه علوم اطلاع‌رسانی، ۱۹(۱ و ۲)، ۴۱-۳۴.
- شرفی، ع. (۱۳۸۹). *نقش والدین در مطالعه و کتاب‌خوانی کودکان*. پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، ۱۵(۳).

ACRL Standards Committee & Association of College and Research Libraries (2000). *Information Literacy Competency Standards for*